

**UPROSZCZENIE REGULACJI
DLA MAŁYCH BANKÓW W EUROPIE I USA
– stan obecny, planowane działania
i postulaty**

Marzec 2026

KRAJOWY ZWIĄZEK BANKÓW SPÓŁDZIELCZYCH

Razem możemy więcej

Spis treści

Streszczenie	3
Wprowadzenie	4

Część I. Działania w państwach spoza UE

1. Szwajcaria – Small Banks Regime	4
2. Wielka Brytania – Strong and Simple Framework	7
3. Stany Zjednoczone – Community Bank Leverage Ratio.....	11

Część II. Działania w ramach UE

1. Regulacje UE – CRD/CRR i Omnibus	14
2. Niemcy – działania i propozycje BaFin i Bundesbanku	15
3. Europejski Bank Centralny – rekomendacje High-Level Task Force on Simplification	17

Część III. Sytuacja w Polsce

1. Aktualna praktyka nadzorcza	20
2. Postulaty sektora banków spółdzielczych	21

Załączniki

Załącznik 1. Wyciąg z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 575/2013 w zakresie definicji i odstępstw dotyczących małych banków	22
Załącznik 2. Porównanie kryteriów i zakresu stosowania uproszczonych wymogów kapitałowych i płynnościowych dla małych banków w Europie i USA	23

Streszczenie

Regulacje bankowe w Europie i USA opierają się obecnie na globalnych porozumieniach Bazylea III, które powstały po światowym kryzysie z lat 2007-2009. Bazylea III wzmocniła odporność banków, ale jednocześnie drastycznie zwiększyła ilość kapitału i płynności, jaką muszą utrzymywać banki. Porozumienia bazylejskie były skierowane do dużych instytucji międzynarodowych, ale działania organów regulacyjnych poszły za daleko i w efekcie te same zasady stosowane są obecnie do dużych i małych banków. Małe banki muszą jednak inwestować więcej czasu i wysiłku w spełnienie tych przepisów niż ich duzi konkurenci – nie zwiększa to jednak bezpieczeństwa małych banków, natomiast stawia je w gorszej pozycji konkurencyjnej wobec dużych banków.

Stosując zasadę proporcjonalności, Szwajcaria, Wielka Brytania i USA wdrożyły uproszczone systemy dla małych banków (o aktywach do 10 mld USD, 15 mld CHF czy 20 mld GBP). Prace nad uproszczeniem regulacji trwają tam od kilku lat, a ostatnio proponowane są kolejne modyfikacje. W Szwajcarii małe, ale płynne i dobrze skapitalizowane banki mogą ubiegać się o dopuszczenie do systemu dla małych podmiotów, który powstał w 2019 r. (*Small Banks Regime*). W ramach systemu stosuje się ograniczone obowiązki w zakresie obliczania i ujawniania wymaganego kapitału oraz płynności, a także uproszczone wymogi jakościowe. W USA od 2020 r. stosuje się uproszczoną miarę adekwatności kapitałowej dla sektora lokalnych banków, czyli prosty wskaźnik dźwigni finansowej (*Community Bank Leverage Ratio*). W Wielkiej Brytanii od 2021 r. tworzony jest specjalny system (*Strong and Simple*) dla małych banków (*small domestic deposit takers, SDDT*). Jego rozwój obejmuje dwie fazy – pozakapitałowe środki ostrożnościowe, np. płynność i sprawozdawczość (wdrażane od 2024 r.), a także uproszczony system kapitałowy, w tym wymogi filaru 1 i 2, buforu kapitałowe, stres testy itp. (planowany od 2027 r.).

Jeśli chodzi o UE, powszechnie krytykowana jest obszerność i szczegółowość unijnych przepisów. Skonsolidowane wersje rozporządzenia w sprawie wymogów kapitałowych (CRR) i dyrektywy w sprawie wymogów kapitałowych (CRD) liczą około 1000 stron. Regulacje 2 i 3 poziomu (np. standardy techniczne czy wytyczne EBA) to kolejne tysiące stron. Bardzo obszerne są również przepisy krajowe wdrażające regulacje bankowe UE. W związku z tym w niektórych państwach członkowskich UE – w szczególności w Niemczech – pojawiają się propozycje, aby stosowne działania legislacyjne (podobne do szwajcarskich, brytyjskich czy amerykańskich) zostały podjęte także na poziomie UE. Takie postulaty zostały ogłoszone w 2025 r. wspólnie przez niemiecki nadzór bankowy (BaFin) i niemiecki bank centralny (Bundesbank).

Pod koniec 2025 r. Europejski Bank Centralny opublikował rekomendacje w sprawie uproszczenia unijnych ram regulacyjnych, nadzorczych i sprawozdawczych dla małych i niezłożonych podmiotów (*small and non-complex institutions, SNCI*), powołując się na doświadczenia wspomnianych krajów (Szwajcarii, Wielkiej Brytanii i USA). EBC postuluje podniesienie progu kwalifikującego do systemu SNCI ponad obecne 5 mld EUR i harmonizację uproszczonych regulacji dla małych banków w następujących obszarach: sprawozdawczość, testy warunków skrajnych, plany naprawcze, zarządzanie ryzykiem, outsourcing itp. Raport EBC jest działaniem pozalegislacyjnym, ale ma na celu uruchomienie formalnego procesu legislacyjnego w UE, w który zaangażowane będą właściwe instytucje UE (Komisja Europejska, Parlament Europejski i Rada UE). Tak więc prace na forum UE dopiero się rozpoczynają.

Jeśli chodzi o Polskę, UKNF uznał wszystkie banki spółdzielcze, które są uczestnikami spółdzielczych systemów ochrony, za małe i niezłożone instytucje (SNCI). Mając na względzie doświadczenia innych państw i działania proponowane w UE, należy stwierdzić, że uproszczenia regulacyjne dla małych banków (w tym banków spółdzielczych) powinny zostać zastosowane także w Polsce. Dyskusja w tym zakresie rozpoczęła się w polskim sektorze bankowości spółdzielczej w 2025 r., pojawiły się też pewne postulaty uproszczeń. Potrzebna jest jednak bardziej kompleksowa debata z udziałem kluczowych instytucji regulacyjnych i nadzorczych w kraju (MF, KNF, BFG, NBP), a także prace na forum UE.

Wprowadzenie

Regulacje bankowe w Europie i USA opierają się na globalnych porozumieniach **Bazylea III**, zawartych po światowym kryzysie finansowym z lat 2007-2009 (największym od prawie 80 lat) i głębokiej recesji w wielu krajach. Bazylea III istotnie wzmocniła systemy bankowe w UE i USA (dzięki czemu przetrwały bez szwanku zawirowania na światowych rynkach w ostatnich latach), ale zwiększyła też drastycznie ilość kapitału i płynności, jaką banki muszą posiadać, aby zabezpieczyć się przed przyszłymi kryzysami. Porozumienia bazylejskie były skierowane do **dużych instytucji międzynarodowych**, które potencjalnie mogą zdestabilizować system finansowy, ale działania organów regulacyjnych poszły za daleko i te same zasady stosowane są także do **małych banków**, co powoduje nierówne warunki konkurencji.

Początkowo przenoszenie bazylejskich regulacji kapitałowych (Bazylea I) do porządku prawnego UE poprzez stosowanie jednakowych regulacji dla wszystkich banków nie stanowiło problemu, gdyż regulacje były stosunkowo proste i niezbyt rozbudowane. Jednak począwszy od reformy Bazylea II **znacząco zwiększył się stopień skomplikowania regulacji bankowych, jak i zakres, który obejmują**. Należy przy tym zauważyć, że z **perspektywy mniejszych banków są one często nadmiarowe i nie uwzględniają specyfiki ich funkcjonowania**. Działania UE mające na celu ujenolicenie podejścia do sprawowania nadzoru w państwach członkowskich po światowym kryzysie finansowym polegające na powołaniu Europejskiego Systemu Nadzoru Finansowego, w tym Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EBA) i delegowanie nań uprawnień do tworzenia regulacji 2 i 3 poziomu, spowodowały znaczący rozrost przepisów i stopnia ich szczegółowości. Niesie to za sobą liczne konsekwencje, co szczegółowo przedstawiono w raporcie „*Less is more*” opublikowanym w lutym 2025 r.¹

W związku z powyższym od pewnego czasu w wielu państwach, w tym w Europie i USA, ale także w Japonii czy Australii, ma miejsce debata, w której podkreślane są negatywne skutki nadmiernej kumulacji regulacji nadzorczych – szkodliwej nie tylko dla sektora bankowego, ale również dla całej gospodarki. Stąd **rosnąca presja na deregulację czy uproszczenie przepisów** – w szczególności w odniesieniu do małych banków (proporcjonalnie do ich możliwości i generowanego przez nie ryzyka).

Niniejsze opracowanie ma na celu przedstawienie uproszczonych regulacji nadzorczych, które są lub mogłyby być stosowane w przypadku mniejszych banków, zgodnie z **zasadą proporcjonalności**. Dotyczy to zarówno działań podejmowanych w ramach UE, jak i w państwach spoza UE (Szwajcaria, Wielka Brytania, USA), przy czym w przypadku UE **działania te są dopiero planowane**, natomiast we wskazanych państwach spoza UE **stosowne przepisy istnieją już od kilku lat** i obecnie stanowią punkt odniesienia dla działań planowanych w UE. Ostatnia część opracowania odnosi się do **sytuacji w Polsce** i wskazuje obszary potencjalnych uproszczeń regulacyjnych mogące stanowić punkt wyjścia do dalszych prac zarówno na forum krajowym, jak i międzynarodowym (w szczególności unijnym).

Część I. Działania w państwach spoza UE

1. Szwajcaria – Small Banks Regime

Szwajcarski nadzór finansowy (FINMA) przypisuje podmioty objęte nadzorem (banki i firmy maklerskie) do **5 kategorii nadzorczych**. Podmioty klasyfikowane są na podstawie ilościowych kryteriów: aktywów ogółem, aktywów w zarządzaniu, depozytów uprzywilejowanych i wymaganego kapitału.

¹ Raport jest dostępny na stronie KZBS (https://kzbs.pl/raport-_less-is-more_-juz-dostepny.html).

Kategoria 1 obejmuje największe banki, które mogą potencjalnie zdestabilizować system finansowy, a **kolejne kategorie oznaczają mniejsze podmioty i mniejsze ryzyko**. Poszczególne kategorie obejmują następujące podmioty:

- kategoria 1 – największe podmioty na rynku (bardzo wysokie ryzyko),
- kategoria 2 – bardzo ważne i złożone podmioty (wysokie ryzyko),
- kategoria 3 – duże i złożone podmioty (znaczne ryzyko),
- kategoria 4 – średniej wielkości uczestnicy rynku (średnie ryzyko),
- kategoria 5 – mali uczestnicy rynku (niskie ryzyko).

Tabela 1
Nadzór finansowy w Szwajcarii – kryteria i liczba podmiotów* w poszczególnych kategoriach nadzorczych

	Kryteria **		2023	2024
Kategoria 1	Aktywa ogółem	>= 280 mld CHF	1	1
	Aktywa w zarządzaniu	>= 1625 mld CHF		
	Depozyty uprzywilejowane ***	>= 32 mld CHF		
	Wymogi kapitałowe	>= 20 mld CHF		
Kategoria 2	Aktywa ogółem	>= 115 mld CHF	3	3
	Aktywa w zarządzaniu	>= 815 mld CHF		
	Depozyty uprzywilejowane	>= 21,5 mld CHF		
	Wymogi kapitałowe	>= 2 mld CHF		
Kategoria 3	Aktywa ogółem	>= 17 mld CHF	28	27
	Aktywa w zarządzaniu	>= 32,5 mld CHF		
	Depozyty uprzywilejowane	>= 0,53 mld CHF		
	Wymogi kapitałowe	>= 0,25 mld CHF		
Kategoria 4	Aktywa ogółem	>= 1,125 mld CHF	57	58
	Aktywa w zarządzaniu	>= 3,25 mld CHF		
	Depozyty uprzywilejowane	>= 0,105 mld CHF		
	Wymogi kapitałowe	>= 0,05 mld CHF		
Kategoria 5	Aktywa ogółem	< 1,125 mld CHF	159	163
	Aktywa w zarządzaniu	< 3,25 mld CHF		
	Depozyty uprzywilejowane	< 0,105 mld CHF		
	Wymogi kapitałowe	< 0,05 mld CHF		
Razem			248	252

* Podmioty = banki i firmy maklerskie

** Znowelizowane rozporządzenie bankowe (*Banking Ordinance*) weszło w życie 1 stycznia 2023 r. i wprowadziło nowe (wyższe) progi kapitałowe w ramach poszczególnych kategorii.

*** Depozyty uprzywilejowane: środki pieniężne klientów, które w przypadku upadłości banku podlegają szczególnej ochronie i są wypłacane priorytetowo w ramach systemu gwarantowania depozytów (depozyty objęte ochroną do 100 000 CHF zaliczane są do drugiej klasy wiarytelności i są zaspokajane przed roszczeniami wierzycieli trzeciej klasy, co zapewnia im uprzywilejowaną pozycję).

Źródło: FINMA – Categorisation of banks and securities firms (<https://www.finma.ch/en/supervision/banks-and-securities-firms/categorisation/>), Depositor protection (<https://www.finma.ch/en/supervision/banks-and-securities-firms/depositor-protection/>).

Małe, ale płynne i dobrze skapitalizowane banki kategorii 4 i 5 mogą ubiegać się o dopuszczenie do **systemu dla małych banków** (*Small Banks Regime*), który wprowadzono w 2019 r. Uczestnictwo w systemie jest **dobrowolne**. Spełniając określone kryteria (zob. poniżej), banki kategorii 4 i 5 mogą skorzystać z ograniczonych obowiązków w zakresie obliczania i ujawniania wymaganego kapitału i płynności, a także z uproszczonych wymogów jakościowych FINMA. Banki te są zobowiązane do utrzymywania dodatkowego kapitału i płynności, a także nie mogą narażać się na podwyższone ryzyko w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i ryzyka stopy procentowej – w zamian mogą skorzystać z ograniczonych i uproszczonych wymogów regulacyjnych.

Jeśli chodzi o **kryteria dopuszczenia do systemu dla małych banków**, a także uproszczenia dotyczące wymogów kapitałowych, to są określone w rozporządzeniu w sprawie adekwatności kapitałowej (*Capital Adequacy Ordinance*). Aby bank kategorii 4 lub 5 mógł ubiegać się o dopuszczenie do systemu, musi spełnić wszystkie kryteria, które następnie muszą być nieustannie przestrzegane zarówno na poziomie pojedynczego podmiotu, jak i grupy finansowej. Te kryteria to:

- uproszczony wskaźnik dźwigni finansowej wynoszący co najmniej 8%,
- średni wskaźnik pokrycia płynności (LCR 12 miesięcy) wynoszący co najmniej 110%,
- stopa refinansowania wynosząca co najmniej 100%.

Wraz z wnioskiem zainteresowane podmioty muszą przedstawić dowody, że spełniają kryteria. Aby rozwiązać wątpliwości dotyczące spełnienia kryteriów, a także podstaw wykluczenia (dotyczących np. prowadzenia działalności i ryzyka stopy procentowej), podmioty te mogą skontaktować się z FINMA przed złożeniem wniosku.

FINMA może **odrzuć wniosek o stosowanie uproszczonych zasad**, jeśli wobec banku wszczęto środki nadzorcze lub postępowania w następujących obszarach:

- zasady postępowania (*rules of conduct*) zgodnie z ustawą o usługach finansowych (FinSA),
- zasady postępowania na rynku (*market conduct rules*) zgodnie z ustawą o infrastrukturze rynku finansowego (FinMIA),
- pranie pieniędzy i finansowanie terroryzmu zgodnie z ustawą w tej sprawie (AMLA),
- działalność transgraniczna.

Ponadto FINMA może odrzuć wniosek, jeśli bank nie posiada odpowiedniego zarządzania ryzykiem stopy procentowej lub jeśli ryzyko stopy procentowej jest bezpodstawnie wysokie.

Podmioty uczestniczące w systemie dla małych banków mają **ograniczone obowiązki** w zakresie obliczania wymaganego kapitału i płynności, a także korzystają z **uproszczonych wymogów jakościowych** zawartych w okólnikach FINMA (*circulars*). Dotyczy to następujących kwestii:

- eliminacja wymogów jakościowych i ilościowych w odniesieniu do wymaganego kapitału, w tym eliminacja obliczania aktywów ważonych ryzykiem (RWA) oraz eliminacja bufora kapitałowego i sektorowego bufora antycyklicznego,
- brak wymogu obliczania i przestrzegania wskaźnika stabilnego finansowania netto (NSFR),
- uproszczenia jakościowe zawarte w okólnikach FINMA, w tym:
 - ✓ eliminacja szczegółowych wymagań dot. przetwarzania elektronicznych danych klientów,
 - ✓ zmniejszenie obowiązków informacyjnych,
 - ✓ zmniejszenie wymagań dotyczących kontroli ryzyka,
 - ✓ mniejsza częstotliwość przeprowadzania kompleksowej oceny ryzyka przez audyt wewnętrzny,
 - ✓ eliminacja szczegółowych wymagań dotyczących outsourcingu.

Jak wynika z raportu rocznego FINMA za rok 2024, **rozszerzone zostały ulgi** dostępne dla podmiotów uczestniczących w systemie dla małych banków. Władze nadzorcze ogłosiły, że będą one całkowicie zwolnione z obowiązku stosowania okólnika w zakresie **ryzyka finansowego związanego z przyrodą** (*Circular 2026/1 „Nature-related financial risks”*). W opinii FINMA, uczestnicy systemu dla małych banków są mniej narażeni na to ryzyko niż większe podmioty. Ponadto, gdy wprowadzona zostanie **końcowa faza Bazylei III**, banki uczestniczące w systemie będą mniej obciążone podczas wdrażania nowych zasad, gdyż skorzystają z ulg w obliczaniu wymaganego kapitału.

W 2024 r. w systemie dla małych banków uczestniczyło **55 podmiotów** (banków i firm maklerskich), co stanowiło około 20% wszystkich podmiotów nadzorowanych przez FINMA, których jest około 270 (w tym ponad 230 banków i blisko 40 firm maklerskich).

2. Wielka Brytania – Strong and Simple Framework

Brytyjski nadzór finansowy (Prudential Regulation Authority, PRA) opublikował w 2021 r. dokument (DP1/21²), w którym przedstawiono wizję **uproszczenia wymogów ostrożnościowych dla mniejszych banków i towarzystw budowlanych** (*building societies*) funkcjonujących na rynku krajowym, przy zachowaniu ich odporności. W tym celu wprowadzono specjalne wymogi ostrożnościowe dla **małych krajowych banków** (*small domestic deposit takers, SDDT* – wcześniej używano określenia *simpler-regime firms*).

Podmioty nadzorowane przez PRA muszą spełniać **szereg kryteriów, aby uzyskać status SDDT**. Kryteria te zostały wypracowane podczas konsultacji z podmiotami rynkowymi, które prowadzono od kwietnia 2022 r. (CP5/22³) i listopada 2022 r. (CP16/22⁴), a zakończono odpowiednio w lipcu 2022 r. i marcu 2023 r. W obu dokumentach konsultacyjnych zaproponowano, aby kryteria uprawniające dany podmiot do stosowania uproszczonego systemu koncentrowały się głównie na następujących obszarach:

- wielkość aktywów ogółem,
- działalność na rynku krajowym,
- skala działalności handlowej,
- podejście oparte na wewnętrznych ratingach (IRB),
- usługi rozliczeniowe, rozrachunkowe lub powiernicze,
- system płatniczy,
- siedziba spółki dominującej.

Przyjęte ostatecznie kryteria uprawniające do stosowania uproszczonego systemu zostały streszczone w poniższej tabeli, natomiast szczegółowe regulacje znajdują się w dokumencie „*SDDT Regime – General Application in the PRA Rulebook*”.

² *Discussion Paper 1/21 – A strong and simple prudential framework for non-systemic banks and building societies*, Bank of England – Prudential Regulation Authority, April 2021.

³ *Consultation Paper 5/22 – The Strong and Simple Framework: A definition of a simpler-regime firm*, Bank of England – Prudential Regulation Authority, 29 April 2022.

⁴ *Consultation Paper 16/22 – Implementation of the Basel 3.1 standards*, Bank of England – Prudential Regulation Authority, 30 November 2022.

Tabela 2
Kryteria uprawniające nadzorowane podmioty do uzyskania statusu małego krajowego banku (SDDT)

Kryteria	Opis
Wielkość	Łączna wartość aktywów w ciągu ostatnich trzech lat nie przekraczała 20 mld GBP.
Działalność na rynku krajowym	Udział ekspozycji kredytowych zlokalizowanych w Wielkiej Brytanii wynosi co najmniej 75% w każdym momencie i co najmniej 85% średnio w ciągu ostatnich trzech lat.
Ograniczona aktywność handlowa	W ostatnich miesiącach wartość obrotów w portfelu handlowym wynosiła 44 mln GBP i 5% aktywów ogółem lub była niższa. Kryterium nie jest spełnione, jeśli podmiot przekraczał jeden lub oba te progi w każdym z trzech poprzednich miesięcy lub w ponad połowie miesięcy w ciągu ostatniego roku.
	Całkowita pozycja walutowa netto była równa lub niższa niż 2% funduszy własnych w ostatnich miesiącach. Kryterium nie jest spełnione, jeśli podmiot przekraczał próg w każdym z trzech poprzednich miesięcy lub w ponad połowie miesięcy w ciągu ostatniego roku. Całkowita pozycja walutowa netto nie może przekraczać pułapu 3,5% funduszy własnych.
	Brak pozycji w towarach lub instrumentach pochodnych na towary.
Brak podejścia opartego na wewnętrznych ratingach (IRB)	Nie stosuje modelu IRB dla ryzyka kredytowego do obliczania aktywów ważonych ryzykiem.
Usługi rozliczeniowe, rozrachunkowe i powiernicze oraz systemy płatniczy	Nie świadczy usług rozliczeniowych, rozrachunkowych, powierniczych ani bankowości korespondencyjnej innym bankom i towarzystwom budowlanym, a także nie prowadzi systemu płatniczego.
Bank brytyjski lub towarzystwo budowlane bez spółki macierzystej spoza Wielkiej Brytanii	Nie posiada spółki macierzystej spoza Wielkiej Brytanii.

Źródło: Bank of England / Prudential Regulation Authority – CP5/22 i CP16/22.

Władze nadzorcze zaproponowały, aby rozwój uproszczonego systemu podzielić na **dwie fazy**:

- **faza 1** – skoncentrowana na środkach ostrożnościowych niezwiązanych z kapitałem,
- **faza 2** – skoncentrowana na środkach ostrożnościowych związanych z kapitałem.

Jeśli chodzi o **fazę 1**, PRA opublikował w lutym 2023 r. dokument konsultacyjny w sprawie wymogów dotyczących płynności i ujawniania informacji przez małe podmioty (CP4/23⁵), natomiast w grudniu 2023 r. swoje stanowisko w tym zakresie (PS15/23⁶). W wyniku tych konsultacji PRA wprowadził **uproszczenia w zakresie wymogów dla SDDT dotyczących płynności i ujawniania informacji**. Terminy wdrożenia wyznaczono na 1 stycznia 2024 r. (uproszczenia dotyczące ujawniania informacji) i 1 lipca 2024 r. (uproszczenia dotyczące płynności). Uproszczenia te objęły następujące obszary:

⁵ Consultation Paper 4/23 – The Strong and Simple Framework: Liquidity and disclosure requirements for simpler-regime firms, Bank of England – Prudential Regulation Authority, 27 February 2023.

⁶ Policy Statement 15/23 – The Strong and Simple Framework: Scope criteria, liquidity and disclosure requirements, Bank of England – Prudential Regulation Authority, 5 December 2023.

- **wskaźnik stabilnego finansowania netto** (*Net Stable Funding Ratio, NSFR*) – wprowadzenie nowego prostego wskaźnika depozytów detalicznych (*Retail Deposit Ratio, RDR*), niestosowanie NSFR w przypadku małych banków, jeśli spełniony jest warunek dotyczący wskaźnika RDR (tj. gdy średnia krocząca RDR z czterech kwartałów wynosi co najmniej 50% przez cztery kolejne kwartały);
- **płynność w ramach filaru 2** – niestosowanie w przypadku SDDT narzutów płynnościowych (*add-ons*) do wskaźnika LCR (*Liquidity Coverage Ratio*), a także wprowadzenie nowego uproszczonego szablonu dla SDDT do przedstawiania wyników procesu oceny adekwatności zasobów płynności (*Internal Liquidity Adequacy Assessment Process, ILAAP*);
- **sprawozdawczość w zakresie płynności** – wyłączenie małych banków z wymogu raportowania 4 z 5 obszarów dotyczących dodatkowych wskaźników monitorowania płynności (*Additional Liquidity Monitoring Metrics, ALMM*), których składanie jest wymagane co najmniej raz na kwartał, a także uproszczenie zasad raportowania w przypadku pozostałego obszaru (raportowanie wszystkich zobowiązań bez sprawdzania czy przekraczają one ustalony limit);⁷
- **wymogi informacyjne w ramach filaru 3** – wymóg korzystania przez SDDT, które posiadają notowane instrumenty finansowe (*listed financial instruments*) ze specjalnych szablonów ujawniania informacji (które są już stosowane w przypadku notowanych SNCI) i wyłączenie SDDT nieposiadających takich instrumentów z wymogu ujawniania raportu filaru 3, a także zniesienie obecnych zasad filaru 3 dotyczących ujawniania informacji przez SNCI po kilkuletnim okresie przejściowym, kończącym się w połowie 2027 r.

Jeśli chodzi o **fazę 2**, PRA opublikował we wrześniu 2024 r. kolejny dokument konsultacyjny (CP7/24⁸), w którym przedstawił swoją propozycję **uproszczonego systemu kapitałowego dla SDDT**. Konsultacje trwały do grudnia 2024 r. W dokumencie zaproponowano, aby uproszczony system kapitałowy dla SDDT wszedł w życie 1 stycznia 2027 r., co zostało potwierdzone w październiku 2025 r., gdy PRA opublikował swoje stanowisko (PS20/25⁹), które odnosiło się do odpowiedzi otrzymanych w ramach powyższych konsultacji. Stanowisko to nie było jeszcze ostateczne (*near-final*), a publikacja ostatecznych zasad została zapowiedziana na pierwszy kwartał 2026 r. (zob. dalej). Jesienią 2025 r. przewidywano, że uproszczenia dla SDDT powinny objąć:

- **wymogi kapitałowe w ramach filaru 1** – odstępianie od stosowania wymogów należytej staranności (*due dilligence*) w ramach standardowego podejścia do ryzyka kredytowego, uproszczenia ram ryzyka rynkowego, odstępianie od stosowania wymogów kapitałowych dotyczących ryzyka kredytowego kontrahenta dla instrumentów pochodnych (CCP) i ryzyka korekty wyceny kredytowej (CVA), a także wynikające z tego zmiany w przepisach dotyczących współczynnika dźwigni finansowej i dużych ekspozycji (*leverage ratio / large exposures*);
- **metodologie w ramach filaru 2A** – znaczne uproszczenie metodologii dotyczących ryzyka kredytowego, ryzyka koncentracji kredytowej i ryzyka operacyjnego;
- **bufory kapitałowe i stres testy** – wprowadzenie nowego bufora kapitałowego dla SDDT (*Single Capital Buffer, SCB*¹⁰) mającego zastąpić kilka obecnych buforów (bufor nadzorczy PRA, ochronny bufor kapitałowy (CCoB) i antycykliczny bufor kapitałowy (CCyB) – zob. rysunek 1), usunięcie

⁷ Wyłączenie z raportowania obejmuje: *Concentration of funding by counterparty; Prices for various lengths of funding; Roll-over of funding; Concentration of counterbalancing capacity*. Uproszczenie dotyczy: *Concentration by product type*.

⁸ *Consultation Paper 7/24 – The Strong and Simple Framework: The simplified capital regime for Small Domestic Deposit Takers*, Bank of England – Prudential Regulation Authority, 12 September 2024.

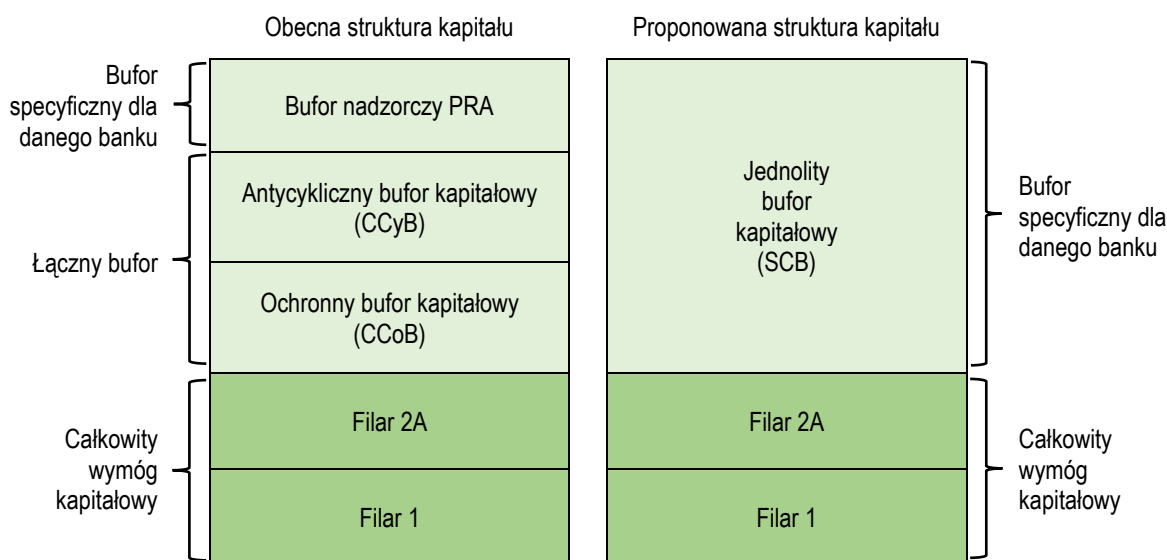
⁹ *Policy Statement 20/25 – The Strong and Simple Framework: The simplified capital regime for Small Domestic Deposit Takers – near-final*, Bank of England – Prudential Regulation Authority, 28 October 2025.

¹⁰ Nowy bufor SCB zostanie wprowadzony w ramach filaru 2B i będzie ustalony na poziomie nie niższym niż 3,5% aktywów ważonych ryzykiem. Ramy kapitałowe tego filaru będą obejmować dwa bufory o różnym zakresie: bufor PRA będzie mieć zastosowanie do wszystkich podmiotów spoza uproszczonego systemu dla SDDT, natomiast bufor SCB tylko do SDDT.

automatycznych środków ochrony kapitału powiązanych z wykorzystaniem niektórych buforów w ramach MDA (*Maximum Distributable Amount*), zastąpienie obecnych cyklicznych testów warunków skrajnych (*stress tests*) testami niecyklicznymi itp.;

- **procesy oceny adekwatności** – uproszczenie procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP) oraz zmniejszenie częstotliwości przeglądu i aktualizacji procesu oceny adekwatności zasobów płynności (ILAAP) w ramach procesu przeglądu i oceny nadzorczej (SREP);
- **odliczenia kapitałowe** – uproszczenie wymogów dotyczących odliczeń kapitałowych dla SDDT przy obliczaniu zasobów kapitału regulacyjnego;
- **sprawozdawczość** – uproszczenie zasad raportowania dla SDDT poprzez wyłączenie ich z 38 szablonów sprawozdawczych, zastąpienie uproszczonym szablonem większości sprawozdawczości dotyczącej ryzyka kredytowego kontrahenta (*Counterparty Credit Risk, CCR*), modyfikacja 24 szablonów i instrukcji itp. (wdrożenie zmian w zakresie sprawozdawczości od 1 stycznia 2027 r.);
- **wprowadzenie systemu SDDT** – zniesienie tymczasowego systemu kapitałowego (*Interim Capital Regime, ICR*) i zastąpienie go uproszczonym systemem kapitałowym dla SDDT od 1 stycznia 2027 r. (banki, które zdecydowały się na ICR będą musiały wdrożyć standardy Bazylei 3.1 od 1 stycznia 2026 r. albo uproszczony system kapitałowy dla SDDT od 1 stycznia 2027 r.).

Rysunek 1
Obecna i proponowana struktura kapitału dla małych krajowych banków (SDDT)

Źródło: Bank of England / Prudential Regulation Authority – CP7/24.

Ostateczne stanowisko PRA w sprawie uproszczonego systemu kapitałowego dla SDDT zostało opublikowane w styczniu 2026 r. (PS4/2026¹¹). Nie wprowadzono w nim istotnych zmian w stosunku do powyższej wersji z jesieni 2025 r. (PS20/25). Potwierdzono, że uproszczony system kapitałowy wejdzie w życie 1 stycznia 2027 r., z wyjątkiem zasad dotyczących częstotliwości aktualizacji ICAAP (w tym odwrotnych testów warunków skrajnych) i aktualizacji ILAAP, które zaczęły obowiązywać w dniu publikacji ostatecznego stanowiska PRA, tj. 20 stycznia 2026 r.

¹¹ Policy Statement 4/26 – *The Strong and Simple Framework: The simplified capital regime for Small Domestic Deposit Takers – final*, Bank of England – Prudential Regulation Authority, 20 January 2026.

Wraz z publikacją powyższego ostatecznego stanowiska PRA opublikowano też ostateczne stanowisko PRA w sprawie **implementacji Bazylei III w Wielkiej Brytanii** (PS1/26¹²). W tym ostatnim potwierdzono, że nowe standardy bazylejskie (Bazylea 3.1) zaczną obowiązywać od 1 stycznia 2027 r. (w tym wymogi sprawozdawcze), a metoda modeli wewnętrznych dla ryzyka rynkowego wejdzie w życie 1 stycznia 2028 r. Przypomniano też, że w styczniu 2025 r. brytyjski nadzór finansowy – w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu – ogłosił opóźnienie wdrożenia Bazylei 3.1 w Wielkiej Brytanii o rok (do 1 stycznia 2027 r.) z powodu niepewności co do terminu przyjęcia tych standardów przez inne główne jurysdykcje, a także mając na względzie konkurencyjność brytyjskiej gospodarki i systemu finansowego.

Podsumowując, przedstawione powyżej działania i plany w celu zmniejszenia obciążeń regulacyjnych dla SDDT w ramach fazy 1 i 2 są realizacją **zasady proporcjonalności** i wynikają z opinii PRA, że **w przypadku małych podmiotów istnieje znacznie mniejsze ryzyko wywołania poważnych zakłóceń na rynku finansowym**, m.in. z uwagi na mniejszą złożoność ich operacji, mniejszą aktywność na rynku, mniejszy udział w rynku itp. PRA uważa, że uproszczenie przepisów zmniejszy koszty SDDT i zwiększy ich zdolność do obsługi klientów, co z kolei zwiększy konkurencję w brytyjskim sektorze bankowym. Pozytywnym efektem ma być też stworzenie uproszczonego systemu nadzoru ostrożnościowego dla SDDT z bardziej przejrzystymi procesami nadzorczymi i wymogami sprawozdawczymi.

Warto również odnotować stanowisko brytyjskiego Komitetu Polityki Finansowej (Financial Policy Committee, FPC) z grudnia 2025 r.¹³ Komitet uważa, że **wymagany poziom kapitału Tier 1 powinien zostać obniżony z 14% do 13% aktywów ważonych ryzykiem (RWA)**. Wskazuje także inne obszary wymagające dyskusji i modyfikacji, np. bufora kapitałowe, wskaźnik dźwigni, ryzyko koncentracji kredytowej, indeksację progów regulacyjnych, modele wewnętrzne dla kredytów hipotecznych itp.

3. Stany Zjednoczone – Community Bank Leverage Ratio

Jesienią 2019 r. trzy amerykańskie agencje federalne – OCC (Departament Skarbu), Rezerwa Federalna i FDIC – opublikowały wytyczne¹⁴ i regulacje¹⁵ mające na celu wprowadzenie **uproszczonej miary adekwatności kapitałowej** dla lokalnych banków (*community banks*). Przepisy te weszły w życie 1 stycznia 2020 r. Wskaźnik **dźwigni finansowej dla lokalnych banków (Community Bank Leverage Ratio, CBLR)** to prosta, alternatywna metodologia pomiaru adekwatności kapitałowej, której celem jest redukcja obciążeń regulacyjnych przy zachowaniu bezpieczeństwa i stabilności systemu bankowego.

System CBLR ma charakter **dobrowolny**. Aby lokalny bank mógł zakwalifikować się do tego systemu nie może on być bankiem stosującym zaawansowane metody i musi spełniać poniższe **kryteria**:

- wskaźnik **dźwigni finansowej** powyżej **9%**,
- **skonsolidowane aktywa** ogółem poniżej **10 mld USD**,
- **zaangażowanie pozabilansowe** (z wyjątkiem określonych instrumentów pochodnych) stanowiące nie więcej niż **25%** skonsolidowanych aktywów ogółem,
- łączna wartość **aktywów i zobowiązań handlowych (trading book)** stanowiąca nie więcej niż **5%** skonsolidowanych aktywów ogółem.

¹² *Policy Statement 1/26 – Implementation of Basel 3.1: Final rules*, Bank of England – Prudential Regulation Authority, 20 January 2026.

¹³ *Financial Stability in Focus: The FPC's assessment of bank capital requirements*, Bank of England, 2 December 2025.

¹⁴ *Community Bank Leverage Ratio Framework. Community Bank Compliance Guide*, Office of the Comptroller of the Currency (US Treasury), Federal Deposit Insurance Corporation, Board of Governors of the Federal Reserve System, October 2019.

¹⁵ *Regulatory Capital Rule: Capital Simplification for Qualifying Community Banking Organizations*, OCC Bulletin 2019-55, 13 November 2019; Federal Register, Vol. 84, No. 219, 13 November 2019.

Tabela 3
Kluczowe elementy uproszczonego systemu CBLR dla lokalnych banków

Ramy wskaźnika dźwigni finansowej dla lokalnych banków (CBLR)	
Kryteria kwalifikujące banki do systemu CBLR	<ul style="list-style-type: none"> Wskaźnik dźwigni finansowej powyżej 9% Średnie skonsolidowane aktywa ogółem poniżej 10 mld USD Zaangażowanie pozabilansowe (<i>off-balance sheet exposures</i>) wynoszące nie więcej niż 25% całkowitych skonsolidowanych aktywów Aktywa i zobowiązania handlowe stanowiące w sumie nie więcej niż 5% całkowitych skonsolidowanych aktywów Brak stosowania zaawansowanych metod (<i>advanced approaches</i>)
Metoda obliczania wskaźnika dźwigni finansowej	Kapitał regulacyjny (<i>Tier 1</i>) / Średnia suma skonsolidowanych aktywów
Wymagany poziom wskaźnika dźwigni finansowej	Powyżej 9%
Okres karencji	<p>Dwukwartalny okres karencji (rozpoczynający się z końcem kwartału, w którym bank przestał spełniać którekolwiek z kryteriów kwalifikacyjnych) ma na celu ponowne spełnienie kryteriów kwalifikacyjnych lub dostosowanie się do ogólnie obowiązujących przepisów kapitałowych.</p> <p>Okres karencji obowiązuje, gdy wskaźnik dźwigni finansowej banku mieści się w przedziale między 8% a 9%.</p> <p>Bank, który nie utrzyma wskaźnika dźwigni finansowej na poziomie wyższym niż 8% nie może skorzystać z okresu karencji i będzie musiał przestrzegać obowiązujących przepisów kapitałowych oraz składać odpowiednie raporty regulacyjne.</p> <p>Okres karencji nie obowiązuje w przypadku fuzji lub przejęcia.</p>

Źródło: *Community Bank Leverage Ratio Framework. Community Bank Compliance Guide*, OCC (US Treasury), Federal Reserve and FDIC, October 2019.

Na przełomie listopada i grudnia 2025 r. amerykańskie agencje bankowe przedstawiły **propozycję modyfikacji systemu CBLR**. Mając na uwadze praktyczne doświadczenia we wdrażaniu tego systemu (niższe niż oczekiwano wskaźniki uczestnictwa, obawy wyrażane przez lokalne banki itp.), agencje zaproponowały następujące kluczowe zmiany:¹⁶

- obniżenie kalibracji wymogu CBLR:** obniżenie wymogu CBLR z 9% do 8%,
- wydłużenie okresu karencji:** banki, które nie spełnią kryteriów kwalifikacyjnych po przystąpieniu do systemu CBLR, będą miały 4 okresy sprawozdawcze (w porównaniu z 2 okresami dotychczas) na ponowne spełnienie tych kryteriów, pod warunkiem utrzymania wskaźnika dźwigni finansowej powyżej 7% i niekorzystania z okresu karencji przez więcej niż 8 z poprzednich 20 kwartałów.

Sygnalizując **możliwość wprowadzenie kolejnych ulg**, agencje zadały szereg pytań dotyczących konieczności wprowadzenia dodatkowych zmian w kryteriach kwalifikacyjnych (komentarze w ramach publicznych konsultacji można było zgłaszać w ciągu dwóch miesięcy od publikacji w Federal Register).

Według FDIC, w 2025 r. funkcjonowało w USA około 4500 banków (w ostatnich latach liczba banków systematycznie spadała – w 2021 r. było ich blisko 5000). Poniższa tabela pokazuje jaka część z tych banków spełnia kryteria kwalifikujące je do systemu CBLR (według stanu na połowę 2025 r.).

¹⁶ *Community Bank Leverage Ratio: Notice of Proposed Rulemaking*, OCC Bulletin 2025-40, 25 November 2025; Federal Register, Vol. 90, No. 228, 1 December 2025.

Tabela 4
Banki spełniające kryteria i uczestniczące w systemie CBLR

Dane na 30 czerwca 2025 r.	Zakres wskaźnika dźwigni finansowej (%)*							Razem
	=< 7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12	> 12	
Banki spełniające kryteria CBLR dotyczące wielkości i złożoności **	20	101	478	871	754	546	1470	4240
Banki uczestniczące w systemie CBLR	0	0	20	274	322	261	837	1714
Udział banków uczestniczących w systemie CBLR (w porównaniu do banków spełniających kryteria)	0%	0%	4%	31%	43%	48%	57%	40%

* Każdy zakres nie obejmuje dolnej granicy i obejmuje górną granicę.

** Kryteria te obejmują stosowanie zaawansowanych metod, całkowite skonsolidowane aktywa, zaangażowanie pozabilansowe oraz aktywa i pasywa handlowe.

Źródło: Federal Register, Vol. 90, No. 228, 1 December 2025.

Jak wynika z tabeli, spośród 4240 banków, które spełniają wymogi dotyczące wielkości i złożoności kwalifikujące je do CBLR, aż 3641 podmiotów wykazuje wskaźnik dźwigni finansowej wyższy niż 9% i spełnia wszystkie kryteria kwalifikacyjne. Natomiast **w systemie CBLR uczestniczą tylko 1694 banki** z powyższych 3641, czyli **47% uprawnionych podmiotów** (wskaźnik ten pozostaje stosunkowo stały od wdrożenia ram CBLR w 2020 r.). Ponadto 20 banków niespełniających wymogu CBLR pozostaje w okresie karencji. Z kolei 478 banków wykazuje wskaźniki dźwigni finansowej na poziomie od 8% do 9%, spełniając jednocześnie pozostałe kryteria kwalifikujące do systemu CBLR, a zatem kwalifikowałyby się do zmodyfikowanego systemu CBLR (zgodnie z propozycją z 2025 r.). Oznaczałoby to wzrost liczby kwalifikujących się podmiotów o 13%, ale z doświadczenia wynika, że nie wszystkie uprawnione banki decydują się na przystąpienie do systemu CBLR. Władze nadzorcze zakładają, że prawdopodobieństwo przystąpienia zależy głównie od bufora kapitału regulacyjnego banku (*Tier 1*) przekraczającego wymóg CBLR i szacują, że **w zmodyfikowanym systemie uczestniczyć będą 2034 banki**, czyli o 320 więcej niż obecnie. Przyznają jednak, że szacunek ten jest nieprecyzyjny, gdyż opiera się na prostym modelu, który nie uwzględnia potencjalnego wpływu wydłużenia okresu karencji na przyjęcie CBLR.

Warto dodać, że **wdrażanie Bazylei II w USA przebiegało znacznie wolniej niż wdrażanie Bazylei I**. Federalne agencje bankowe – OCC (Departament Skarbu), Rezerwa Federalna i FDIC – przyjęły rozporządzenie wprowadzające Bazyleę II na przełomie 2007 i 2008 r. Jak podkreśla Parlament Europejski,¹⁷ w przeciwieństwie do UE, **w USA wprowadzono jedynie część standardów Bazylei II i zastosowano je tylko do niektórych banków**. Zdecydowano się zastosować zasady Bazylei II jedynie do największych amerykańskich banków, działających na arenie międzynarodowej (*core banks*). W zakresie filaru 1, nadzorczy nie dali tym bankom możliwości stosowania metod standardowych lub zaawansowanych, ale wymagali od nich stosowania zaawansowanych metod zarówno dla ryzyka kredytowego (A-IRB), jak i ryzyka operacyjnego (AMA). Inne amerykańskie banki mogły zdecydować się na przyjęcie zaawansowanych metod, ale jeśli tego nie zrobiły, musiały stosować zasady Bazylei I. Federalne agencje bankowe podały kilka powodów częściowego przyjęcia Bazylei II:¹⁸

¹⁷ *US implementation of Basel II: final rules issued, but no supervisory approvals to date*, European Parliament, October 2011.

¹⁸ *Risk-Based Capital: Bank Regulators Need to Improve Transparency to Overcome Impediments to Finalizing the Proposed Basel II Framework*, Government Accountability Office, February 2007.

- największe banki dysponowały zasobami niezbędnymi do wdrożenia zaawansowanych metod Bazylei II i dlatego uznano, że to właśnie te banki powinny zostać zobowiązane do ich wdrożenia (w celu zwiększenia bezpieczeństwa i stabilności, usprawnienia zarządzania ryzykiem itp.);
- mniejsze banki nie miały takich zasobów jak większe banki, więc zaawansowane metody byłyby dla nich nieodpowiednie, a ponadto nowe wymogi Bazylei II nie wydawały się lepsze dla mniejszych banków niż te istniejące dotychczas (Bazylea I, wskaźnik dźwigni finansowej itp.);
- mniejsze banki nie konkurowały na arenie międzynarodowej (w tym z bankami europejskimi), a porozumienia bazylejskie nie wymagały od nich stosowania nowych standardów.

Z tych powodów federalne agencje bankowe zdecydowały się nie stosować standardów Bazylei II do mniejszych banków działających wyłącznie w USA. Ponadto, w lipcu 2023 r. Rezerwa Federalna, FDIC i OCC opublikowały wspólny komunikat dotyczący **wdrażania końcowej fazy Bazylei III w USA** (Basel III Endgame). Reforma miała być wprowadzana stopniowo przez trzy lata (od 1 lipca 2025 r. do 30 czerwca 2028 r.), ale spotkała się z bardzo silnym oporem ze strony amerykańskiego sektora bankowego. Główne obawy dotyczyły znacznego wzrostu wymogów kapitałowych – o około 20% w globalnych bankach o znaczeniu systemowym (G-SIBs) i około 10% w bankach regionalnych. Doprowadziło to do znacznych opóźnień, a organy regulacyjne pracują obecnie nad nowymi, łagodniejszymi rozwiązaniami.

Nowe zasady bazylejskie będą adresowane głównie do dużych banków, ale jeden z istotnych obszarów odnosi się także do mniejszych banków. Chodzi o **zmiany w sposobie traktowania kapitałowego i obsługi kredytów hipotecznych**. Zdaniem Rezerwy Federalnej, dotychczasowe podejście ograniczyło udział banków w udzielaniu kredytów hipotecznych i dostęp do kredytów bankowych (przez ostatnie 15 lat widoczne było w USA zjawisko odpływu działalności hipotecznej do instytucji niebankowych). W związku z tym rozważane jest zniesienie wymogu odliczania aktywów przeznaczonych na obsługę kredytów hipotecznych od kapitału regulacyjnego, przy utrzymaniu wagi ryzyka 250% przypisanej tym aktywom (waga ta może zostać zmieniona po planowanych konsultacjach publicznych). Powyższe zmiany mają zachęcić banki do udzielania i obsługi kredytów hipotecznych, a obywatelom (w tym lokalnym społecznościom) zapewnić możliwość przystępnego cenowo zakupu nieruchomości. Celem jest też stworzenie bankom ścieżek powrotu do ich **tradycyjnych i podstawowych usług biznesowych**, w tym również w obszarze kredytów hipotecznych dla klientów detalicznych.¹⁹

Część II. Działania w ramach UE

1. Regulacje UE – CRD/CRR i Omnibus

Po światowym kryzysie finansowym z lat 2007-2009 Komitet Bazylejski rozpoczął prace nad zmianami w Nowej Umowie Kapitałowej z 2004 r. (Bazylea II), które zakończyły się ogłoszeniem w 2010 r. nowych regulacji określanych mianem **Bazylea III**. Regulacje te zostały wprowadzone do porządku prawnego UE poprzez tzw. **pakiet CRD IV / CRR** uchwalony w czerwcu 2013 r. przez Parlament Europejski i Radę UE. W skład pakietu wchodziła dyrektywa nr 2013/36/UE i rozporządzenie 575/2013. Sześć lat później, w maju 2019 r., uchwalony został kolejny pakiet – **CRD V / CRR II**, składający się z dyrektywy 2019/878 i rozporządzenia 2019/876, które dokonały nowelizacji przepisów z 2013 r.

¹⁹ *Revitalizing Bank Mortgage Lending – One Step with Basel*, speech of Michelle W. Bowman, Vice Chair for Supervision (Board of Governors of the Federal Reserve System), at the American Bankers Association 2026 Conference for Community Bankers, Orlando, 16 February 2026; M.W.Bowman, *Opening Remarks at the 2026 Banking Outlook Conference: The Next Horizon in Banking*, Federal Reserve Bank of Atlanta, 19 February 2026.

Pakiet CRD V / CRR II wprowadził koncepcję „małej i niezłożonej instytucji” (*small and non-complex institution*, SNCI). Aby bank został uznany za taką instytucję, musi spełniać kryteria zawarte w art. 4 ust. 1 pkt 145 rozporządzenia 575/2013 (zob. załącznik 1). Banki spełniające te kryteria podlegają **uproszczonym standardom ostrożnościowym**, w szczególności w odniesieniu do:

- **wskaźnika stabilnego finansowania netto** (*Net Stable Funding Ratio*, NSFR) – zgodnie z art. 428ai rozporządzenia 575/2013, małe banki mogą stosować uproszczony sposób obliczania NSFR, o którym mowa w art. 428aj-428az,
- **ryzyka rynkowego** (*market risk*) – małe banki mogą stosować prostsze i bardziej konserwatywne metody niż podejście standardowe,
- **ryzyka kredytowego kontrahenta** (*Counterparty Credit Risk*, CCR) – małe banki mogą stosować uproszczone metody obliczania wartości ekspozycji na to ryzyko,
- **ryzyka stopy procentowej w portfelu bankowym** (*Interest Rate Risk in the Banking Book*, IRRBB) – do małych banków stosowane są uproszczone procedury nadzorcze.

W pierwszej kolejności bank ustala w drodze **samooceny** czy spełnia kryteria zawarte we wspomnianym art. 4 ust. 1 pkt 145 i tym samym może być uznany za małą i niezłożoną instytucję. Jeśli tak, kieruje wówczas do swojego organu nadzoru **wniosek w sprawie zezwolenia** na stosowanie uproszczonych metod. Wymagany jest również **stały monitoring**, tzn. bank musi informować władze nadzorcze o wszelkich zmianach statusu SNCI.

W czerwcu 2024 r. w Dzienniku Urzędowym UE opublikowany został tzw. **pakiet CRD VI / CRR III**, składający się z dyrektywy 2024/1619 i rozporządzenia 2024/1623. Nowe przepisy zobowiązały banki w UE do uwzględniania ryzyka ESG (np. w wewnętrznych strategiach i procesach oceny potrzeb w zakresie kapitału wewnętrznego i zarządzania), a także do opracowania planów przeciwdziałania tym ryzykom. Wprowadzono również istotne zmiany w zakresie raportowania ryzyka ESG przez banki w UE. Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EBA), mając na względzie proporcjonalne podejście, dąży do uproszczenia wymogów w tym zakresie dla mniejszych banków (SNCI). W styczniu 2025 r. zostały opublikowane wytyczne EBA dotyczące zarządzania ryzykiem ESG, które weszły w życie w styczniu 2026 r. (w przypadku SNCI będzie to styczeń 2027 r.). Jednocześnie, w ramach szerszych działań UE (tzw. *stop the clock*), podjęta została decyzja o odroczeniu o dwa lata obowiązków raportowania ESG dla niektórych firm w ramach dyrektywy CSRD (*Corporate Sustainability Reporting Directive*), co ma na celu zmniejszenie obciążeń administracyjnych, zwłaszcza dla mniejszych podmiotów.

Aktualny program prac Komisji Europejskiej przewiduje 11 propozycji mających na celu znaczne **uproszczenie unijnych regulacji** i zmniejszenie obciążeń administracyjnych dla przedsiębiorstw (nawet o 25%, a dla MŚP o 35% do końca kadencji). W październiku 2025 r. Komisja opublikowała pierwszy raport z serii „*Overview Report on Simplification, Implementation and Enforcement*” (za pierwszą połowę 2025 r.), który przedstawił uproszczenia w 6 obszarach (*Simplification Omnibus Packages*). Na koniec 2025 r. liczba obszarów wzrosła do 10, ale żaden z nich nie dotyczył sektora bankowego.

2. Niemcy – działania i propozycje BaFin i Bundesbanku

Pod koniec listopada 2024 r. niemiecki Federalny Urząd Nadzoru Bankowego (BaFin) opublikował **komunikat nadzorczy**, który wprowadził **uproszczone wymogi dla małych banków w projektowaniu systemów zarządzania ryzykiem**.²⁰

²⁰ *Aufsichtsmittteilung Kleine und sehr kleine Kreditinstitute: Proportionalität in den Anforderungen der BaFin an das Risikomanagement*, 26.11.2024; *BaFin simplifies requirements for small institutions*, 12.12.2024 (www.bafin.de).

Uproszczone zostały wymagania dotyczące **testów warunków skrajnych** (tzw. stres testów), na mocy których małe banki mogą zrezygnować z odwrotnych testów warunków skrajnych i przeprowadzać rocznie tylko jeden stres test w zakresie płynności, a nie trzy. Uproszczono też wymagania dotyczące **sprawozdawczości** – np. jeśli w ostatnim kwartale nie zaszły żadne istotne zmiany w niektórych częściach ogólnego raportu dotyczącego ryzyka, małe banki są zobowiązane do aktualizacji swoich raportów tylko raz w roku, a nie co kwartał. BaFin wskazał też istniejącą swobodę działania, z której małe podmioty nie zawsze korzystają. Przykładem jest obszar **outsourcingu**, w którym mają one większą swobodę w zakresie zarządzania dostawcami usług czy korzystania z grupowego lub sieciowego systemu zarządzania outsourcingiem zamiast z własnego wewnętrznego systemu.

BaFin oczekuje, że z tych uproszczonych wymogów skorzysta około **950 podmiotów**, czyli trzy czwarte niemieckich instytucji kredytowych. Wynika to z faktu, że **definicja „małych instytucji”**, którą BaFin stosuje w swoich Minimalnych Wymogach Zarządzania Ryzykiem (MaRisk) jest – z kilkoma wyjątkami – oparta na definicji zawartej w unijnym rozporządzeniu CRR. Banki komercyjne i kasy oszczędnościowe będące małymi i niezłożonymi instytucjami (SNCI) w rozumieniu CRR uznawane są zatem za małe instytucje również w rozumieniu MaRisk. BaFin zapewnia w ten sposób większą spójność między terminologią i progami regulacyjnymi stosowanymi na poziomie krajowym i unijnym, co ułatwia bankom przestrzeganie przepisów wydawanych przez różnych regulatorów.

W połowie 2025 r. dwie niemieckie instytucje, które wspólnie odpowiadają za nadzór nad niemieckim sektorem bankowym, opracowały zarys planu mającego na celu zmniejszenie i uproszczenie obciążeń regulacyjnych dla małych banków funkcjonujących w UE. Propozycje te zostały przedstawione przez niemiecki nadzór bankowy (BaFin) i niemiecki bank centralny (Bundesbank) we **wspólnym stanowisku** pt. „*Prosty system regulacyjny dla małych i nieskomplikowanych banków UE*”.²¹ Dokument ten to tzw. **non-paper**, czyli nieformalny dokument przedstawiany w celu rozpoczęcia dyskusji na dany temat. Kolejnym etapem może być podjęcie bardziej konkretnych działań, w tym prac legislacyjnych.

Propozycje przedstawione przez BaFin i Bundesbank opierają się na następujących założeniach:

- **proporcjonalność** – ulgi regulacyjne nie są celem samym w sobie, lecz właściwie skalibrowanymi wymogami, które uwzględniają rzeczywisty profil ryzyka małych banków,
- **kwalifikowalność** – obiektywne i zrozumiałe kryteria,
- **dobrowolność** – możliwość wejścia i wyjścia z systemu (*opt-in, opt-out*),
- **stabilność finansowa** – zasady dla małych banków nie mogą zagrażać stabilności całego systemu bankowego/finansowego,
- **równe warunki funkcjonowania** – brak zakłóceń konkurencji między małymi a dużymi bankami.

Propozycje BaFin i Bundesbanku dotyczące systemu dla małych banków odnoszą się do kilku obszarów:

- **Wymogi kapitałowe.** Proponowane jest zastąpienie wymogów kapitałowych opartych na ryzyku (całkowita kwota ekspozycji na ryzyko / *total risk exposure amount*) prostym wskaźnikiem dźwigni finansowej (*leverage ratio*). Zgodnie z CRR, wskaźnik dźwigni finansowej wynosi 3% – BaFin i Bundesbank nie wskazały żadnych propozycji ilościowych, ale wydaje się, że minimalny wskaźnik dźwigni mógłby być na poziomie podobnym do szwajcarskiego systemu dla małych banków (8%) lub systemu amerykańskiego (9%). Proponowana zmiana miałaby wpływ na wymogi filaru 1 (P1R), składniki filaru 2 (P2R, P2G) i wymogi dotyczące połączonego bufora. Część tego wymogu mogłaby być utrzymywana w formie uwalnianego bufora, działając jako instrument makro-ostrożnościowy porównywalny z antycyklicznym buforem kapitałowym.

²¹ R. Helbig, *Small banking regime – an initiative by BaFin and the Bundesbank*, Banking.Vision, 4 September 2025.

- **Płynność.** Proponowane jest zniesienie wskaźnika stabilnego finansowania netto (NFSR), czyli wskaźnika refinansowania strukturalnego w ramach systemu dla małych banków. Mógłby on zostać zastąpiony prostym „wskaźnikiem kredytowym”, czyli maksymalną relacją kredytów do depozytów (np. 90%). Ponadto, co najmniej 10% aktywów powinno być utrzymywane w tzw. aktywach o wysokiej płynności (*high-quality liquid assets*, HQLA). Takie uproszczenie pozwoliłoby osiągnąć porównywalne efekty nadzorcze przy radykalnie zmniejszonej złożoności.
- **Sprawozdawczość.** Proponowana jest całościowa konsolidacja i uproszczenie obowiązków sprawozdawczych. Liczne obecne raporty miałyby zostać zastąpione jednym „zintegrowanym formularzem sprawozdawczym”, obejmującym kluczowe informacje istotne dla organu nadzoru. Ponadto, częstotliwość raportowania zostałaaby zmniejszona w sposób uwzględniający ryzyko danego podmiotu. Doprowadziłoby to do znacznego zmniejszenia obciążeń administracyjnych dla banków bez ryzyka utraty informacji przez organy nadzoru w zakresie ich oceny systemowej.
- **Testy warunków skrajnych (stres testy).** Proponowane jest zwolnienie podmiotów objętych systemem dla małych banków z rozbudowanych wymogów nadzorczych w zakresie programu testów warunków skrajnych. Zamiast tego organy nadzoru mogłyby inicjować stres testy oparte na standardowych scenariuszach i uproszczonym wprowadzaniu danych.
- **Wynagrodzenia.** Proponowane jest zwolnienie banków o niskim udziale wynagrodzenia zmiennego z obszernych wymogów dyrektywy CRD (art. 92-94). Wymagałoby to kryterium ograniczającego wynagrodzenie zmienne do określonego odsetka wynagrodzenia całkowitego.

System byłby dostępny dla banków z aktywami **poniżej 10 mld euro** i działających głównie na rynku „krajowym” (co najmniej 75% działalności w ramach Europejskiego Obszaru Gospodarczego). Banki korzystające z systemu nie mogłyby posiadać żadnych aktywów w kryptowalutach (np. bitcoin), ale mogłyby posiadać niewielkie ilości instrumentów pochodnych lub aktywów w celach handlowych (*trading book*). Szacuje się, że na podstawie tych kryteriów do systemu mogłyby zakwalifikować **około 1000 banków w Niemczech**, z których wiele dysponuje kapitałem znacznie przekraczającym wymogi regulacyjne.²² Niemiecki system bankowy obejmuje około 1400 instytucji kredytowych, w tym około 25 dużych banków (*significant institutions*) nadzorowanych bezpośrednio przez EBC.

Jak podkreśla prezes Bundesbanku, **uproszczenie regulacji bankowych nie jest równoznaczne z deregulacją**. W jego opinii deregulacja kosztem stabilności finansowej nie wchodzi w grę, więc należy skoncentrować się na uproszczeniu regulacji, nadzoru i sprawozdawczości.²³

Na zakończenie warto dodać, że w opinii BaFin i Bundesbanku idea proporcjonalności i uproszczenia wymogów dla małych banków powinna mieć w większym stopniu odzwierciedlenie w **wytycznych EBA**. Ich zdaniem liczba i treść wytycznych EBA jest niewystarczająca w tym zakresie.

3. Europejski Bank Centralny – rekomendacje High-Level Task Force on Simplification

Rada Prezesów EBC powołała w marcu 2025 r. **grupę zadaniową wysokiego szczebla** (*High-Level Task Force on Simplification*), której zadaniem było opracowanie rekomendacji w zakresie uproszczenia europejskich ram regulacyjnych, nadzorczych i sprawozdawczych, przy utrzymaniu odporności sektora bankowego w Europie. Powstanie grupy nastąpiło w trakcie trwającej międzynarodowej debaty

²² *Europe’s small banks need simplified rules. Guest contribution by Michael Theurer and Mark Branson in the Frankfurter Allgemeine Zeitung, Deutsche Bundesbank, 12 September 2025 (www.bundesbank.de).*

²³ *Simplifying banking regulation: task force presents its proposals, Deutsche Bundesbank, 11 December 2025 (www.bundesbank.de).*

na temat nadmiernej złożoności regulacji finansowych, a jej zakres działania był spójny z inicjatywą Komisji Europejskiej dotyczącą uproszczenia (Omnibus). **Rekomendacje grupy zadaniowej zostały zatwierdzone przez Radę Prezesów EBC** i przedstawione w raporcie opublikowanym w grudniu 2025 r.²⁴ Należy zaznaczyć, że wraz z proponowanymi uproszczeniami autorzy rekomendacji wezwali do pełnego, terminowego i rzetelnego wdrożenia zasad Bazylei III we wszystkich jurysdykcjach.

Rekomendacje obejmują trzy główne obszary **uproszczeń**:

- uproszczenie europejskich **ram regulacyjnych** (rekomendacje 1-9),
- uproszczenie europejskich **ram nadzorczych** (rekomendacje 10-11),
- uproszczenie europejskich **ram sprawozdawczych** (rekomendacje 12-17).

Przegląd rekomendacji znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 5

Rekomendacje grupy zadaniowej EBC dotyczące uproszczenia europejskich ram regulacyjnych, nadzorczych i sprawozdawczych

Rekomendacje dotyczące uproszczenia europejskich ram regulacyjnych	
Rekomendacja #1	Zmniejszenie liczby elementów wymogów kapitałowych w ramach wymogów ostrożnościowych, które przekraczają złożoność przewidzianą w ramach wymogów bazylejskich (np. bufory kapitałowe, wskaźnik dźwigni itp.)
Rekomendacja #2	Poprawa zdolności kapitału do absorbowania strat z tytułu kontynuowanej działalności poprzez dostosowanie konstrukcji lub roli instrumentów AT1 i Tier 2
Rekomendacja #3	Zwiększenie stopnia proporcjonalności w UE w ramach obowiązującego systemu SNCI (w tym dalsze zwiększenie spójności w stosowaniu zasady proporcjonalności w nadzorze)
Rekomendacja #4	Automatyczne stosowanie środków wzajemnych do określonego progu, w połączeniu z bardziej ujednoliconym stosowaniem narzędzi makroostrożnościowych i pod warunkiem takiego stosowania
Rekomendacja #5	Ścisłejsze dostosowanie ram MREL i TLAC, w tym zmniejszenie złożoności MREL oraz ograniczenie niepożądanych interakcji przepisów dotyczących podmiotów funkcjonujących i podmiotów w likwidacji (<i>going concern / gone concerns</i>)
Rekomendacja #6	Zmiana ukierunkowania prawa ostrożnościowego UE z dyrektyw na rozporządzenia, zwiększenie harmonizacji i przejrzystości regulacyjnej oraz usprawnienie regulacji poziomu 2 i 3
Rekomendacja #7	Uproszczenie ogólnounijnego testu warunków skrajnych, poprawa metodologii i zwiększenia użyteczności wyników zarówno z perspektywy całego systemu, jak i indywidualnych banków
Rekomendacja #8	Rada Prezesów EBC powinna być odpowiedzialna za kompleksową ocenę zapotrzebowania na kapitał w ramach unii bankowej, w pełni przestrzegając jednak zasady rozdziału kompetencji (decyzje dotyczące polityki makroostrożnościowej powinny pozostać na szczeblu krajowym)
Rekomendacja #9	Sfinalizowanie unii oszczędnościowo-inwestycyjnej (<i>savings and investment union</i>), a także ukończenie unii bankowej (<i>banking union</i>), w celu zmniejszenia fragmentacji krajowej i umożliwienia bardziej wydajnego funkcjonowania rynków kapitałowych

²⁴ *Simplification of the European prudential regulatory, supervisory and reporting framework*, European Central Bank, December 2025; *Governing Council proposes simplification of EU banking rules*, ECB press release, 11 December 2025 (www.ecb.europa.eu).

Rekomendacje dotyczące uproszczenia europejskich ram nadzorczych	
Rekomendacja #10	Wzmocnienie i uzupełnienie jednolitego zbioru przepisów w celu uproszczenia i ujednolicenia praktyk nadzorczych oraz przyczynienia się do pogłębienia wewnętrznego rynku bankowego
Rekomendacja #11	Ponowne rozważenie poziomu normatywności przepisów regulujących procesy nadzoru w celu zidentyfikowania obszarów, w których można wdrożyć podejścia w większym stopniu oparte na ryzyku (<i>risk-based approaches</i>)
Rekomendacje dotyczące uproszczenia europejskich ram sprawozdawczych	
Rekomendacja #12	Zachęcanie organów europejskich do wspierania wzajemnego udostępniania danych (np. poprzez wdrożenie rozporządzenia w sprawie lepszego udostępniania danych) i promowanie regularnej koordynacji gromadzenia danych na poziomie UE (poprzez proces zarządzania zmianą prowadzony przez EBA oraz za pośrednictwem Wspólnego Komitetu Sprawozdawczości Bankowej (JBRC) zgodnie ze stosownym regulaminem)
Rekomendacja #13	Sformułowanie w JBRC długookresowej wizji, która obejmowałaby monitorowanie postępów inicjatyw mających na celu utworzenie w pełni zintegrowanego systemu sprawozdawczości na poziomie europejskim do celów statystycznych, ostrożnościowych i naprawczych (<i>resolution</i>)
Rekomendacja #14	Określenie marginesu tolerancji nadzorczej dla drobnych błędów, które należy pomijać
Rekomendacja #15	Publikowanie wykazu nałożonych na banki wymogów sprawozdawczych, które nie są wrażliwe (<i>non-market sensitive</i>) – Komisja Europejska powinna zapewnić taką publikację bezpośrednio lub nakładając stosowny obowiązek na właściwe organy poprzez regulacje poziomu 1
Rekomendacja #16	Ustanowienie wyraźnych obowiązków przeprowadzania okresowych ocen w celu potwierdzenia trafności i aktualności wymogów sprawozdawczych, w oparciu o obiektywne kryteria
Rekomendacja #17	Gruntowna reforma procesu publicznego ujawniania informacji w UE dzięki odejściu od praktyki równoległego przekazywania danych nadzorczych i ujawnianych

Źródło: Europejski Bank Centralny, grudzień 2025.

Rekomendacje te przedstawiono Komisji Europejskiej, która zamierza opublikować **raport o sytuacji systemu bankowego UE**, obejmujący ocenę konkurencyjności europejskiego sektora bankowego (zgodnie z komunikatem Komisji z marca 2025 r. w sprawie unii oszczędnościowo-inwestycyjnej²⁵). W lutym 2026 r. Komisja uruchomiła dwumiesięczne konsultacje na temat konkurencyjności sektora bankowego UE.²⁶ Wyniki tych konsultacji będą stanowić podstawę do opracowania powyższego raportu o systemie bankowym UE, którego publikację zaplanowano na trzeci kwartał 2026 r.

W grudniu 2025 r., wraz z zaleceniami powyższej grupy zadaniowej, EBC opublikował również swój **raport dotyczący usprawnienia europejskiego nadzoru bankowego**.²⁷ W raporcie przedstawiono szereg inicjatyw i planowanych działań w ramach reformy SREP oraz projektu „Next-level supervision”, które zostały uruchomione odpowiednio w 2024 i 2025 r. Jedną z poruszonych w nim kwestii EBC była potrzeba skupienia się na **zasadzie proporcjonalności w sprawozdawczości dla SNCI**. EBC będzie pracować nad zastosowaniem koncepcji SNCI w regulacjach EBC dotyczących FINREP. EBC aktywnie

²⁵ *Savings and Investments Union: A strategy to foster citizens' wealth and economic competitiveness in the EU*, European Commission, Brussels, 19 March 2025.

²⁶ *Consultation document: Targeted consultation on the competitiveness of the EU banking sector*, European Commission, Brussels, 11 February 2026.

²⁷ *Streamlining supervision, safeguarding resilience: the ECB's agenda for more effective, efficient and risk-based European banking supervision*, European Central Bank, December 2025.

wspiera prace EBA nad dalszym ograniczeniem wymogów informacyjnych dla SNCI, a we współpracy z EBA dokona też przeglądu częstotliwości stosowania niektórych formularzy dla SNCI (określonych w wykonawczych standardach technicznych), kryteriów raportowania opartych na ryzyku itp. Ponadto, EBC dokona przeglądu proporcjonalności w nadzorze nad **podmiotami o mniejszym znaczeniu** (*less significant institutions*, LSI), a celem tego przeglądu będzie zbadanie podzbioru takich instytucji uwzględnionych w istniejących przepisach dotyczących SNCI. Wreszcie, EBC i krajowe organy nadzoru będą kontynuować prace nad wzmocnieniem stosowania zasady proporcjonalności zagwarantowanej już w istniejących przepisach, która obejmuje częstotliwość i szczegółowość oceny SREP, wewnętrznych procesów oceny (ICAAP/ILAAP), testów warunków skrajnych w sektorze bankowym itp.

Jeśli chodzi o **terminy**, oczekuje się, że wspomniana reforma SREP zostanie zakończona w 2026 r., a projekt „Next-level supervision” będzie wdrażany w roku 2026 i kolejnych latach. W tym i przyszłym roku EBC przewiduje następujące inicjatywy mające na celu wzmocnienie proporcjonalności:

- do połowy 2026 r. – przegląd stosowania zasady proporcjonalności w nadzorze nad LSI, a zwłaszcza nad SNCI;
- do połowy 2027 r. – wprowadzenie kategorii SNCI do regulacji EBC dotyczących FINREP (zależy to jednak od prac EBA nad wymogami sprawozdawczymi dla SNCI).

Część III. Sytuacja w Polsce

1. Aktualna praktyka nadzorcza

W Polsce spełnienie kryteriów SNCI określonych w CRR ocenia Urząd Komisji Nadzoru Finansowego (UKNF). UKNF uznał, że **wszystkie banki spółdzielcze, które są uczestnikami systemów ochrony** (Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS lub Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB) zostaną sklasyfikowane jako **małe i niezłożone instytucje** (SNCI). Polskie banki spółdzielcze, które działają poza IPS nie zostały uznane za SNCI, choć ich aktywa nie przekraczają 5 mld EUR.

W kontekście Polski warto zwrócić uwagę na propozycje EBC dotyczące uproszczenia europejskich ram regulacyjnych, nadzorczych i sprawozdawczych, a w szczególności na zalecenie nr 3, które przewiduje stopniowe zwiększanie proporcjonalności w UE w ramach obecnego systemu dla małych i niezłożonych podmiotów. W opinii EBC można to osiągnąć m.in. poprzez **podwyższenie aktualnego progu**, który jest jednym z kryteriów kwalifikujących dany podmiot do grupy SNCI. W przepisach UE wprowadzonych na mocy pakietu CRD V / CRR II z 2019 r. próg ten wynosi **5 mld EUR** i dotyczy łącznych aktywów banku. Analogiczne progi w innych państwach są znacznie wyższe, np. 10 mld USD w USA, 15 mld CHF w Szwajcarii czy 20 mld GBP w wielkiej Brytanii. Propozycja EBC zmierza więc w podobnym kierunku, a jej efektem ma być **objęcie większej liczby banków systemem SNCI**.

Podwyższenie progu byłoby **neutralne dla polskich banków spółdzielczych**, gdyż wszystkie podmioty tego sektora posiadają znacznie niższe aktywa niż obecny unijny limit wynoszący 5 mld EUR. Jak wynika z najnowszych danych KNF, według stanu na koniec 2025 r. łączne aktywa banków spółdzielczych w Polsce wynosiły około 268 mld PLN (wzrost o ponad 11% w ciągu roku). Przy łącznej liczbie 488 polskich banków spółdzielczych daje to średnią na poziomie 550 mln PLN. Ponad dwie trzecie wszystkich banków spółdzielczych w Polsce posiada aktywa w wysokości 300-500 mln PLN, a aktywa powyżej 1 mld PLN posiada mniej niż 10% banków z tego sektora (aktywa największego polskiego banku spółdzielczego to około 6 mld PLN, czyli 1,4 mld EUR).

2. Postulaty sektora banków spółdzielczych

Mając na względzie doświadczenia innych państw, a także proponowane działania w ramach UE, zasadne jest włączenie się polskich instytucji w dyskusję nad **uproszczeniami dla małych banków, w tym banków spółdzielczych**. W szczególności uproszczenia dla małych banków mogłyby obejmować następujące rozwiązania:

- mniejsza częstotliwość raportowania i uproszczone formularze sprawozdawcze,
- zmniejszenie liczby wskaźników kapitałowych i płynnościowych, które muszą wyliczać i raportować mniejsze banki (w tym uproszczenie obliczania aktywów ważonych ryzykiem),
- zastąpienie części skomplikowanych wskaźników przez proste wskaźniki,
- uproszczenie systemu buforów kapitałowych,
- ograniczenie i uproszczenie testów warunków skrajnych (stres testów),
- mniejsza częstotliwość wewnętrznych procesów oceny adekwatności kapitałowej i płynnościowej w ramach procesu przeglądu i oceny nadzorczej,
- mniejsza częstotliwość przeprowadzania kompleksowej oceny ryzyka przez audyt wewnętrzny,
- eliminacja szczegółowych wymagań dotyczących outsourcingu.

W związku z powyższym, **apelujemy do krajowych organów regulacyjnych i nadzorczych, aby aktywnie włączyły się w trwające w UE prace w zakresie uproszczeń regulacyjnych**, a w szczególności w działania na rzecz realizacji powyższych postulatów w odniesieniu do polskiego sektora banków spółdzielczych. Istotne jest również, aby podczas transpozycji przepisów unijnych do polskiego prawodawstwa **nie stosować tzw. goldplatingu**, tj. nie uchylać nadmiarowych regulacji, które nie wynikają z rozwiązań unijnych.

Pewne postulaty w zakresie uproszczeń regulacyjnych dla mniejszych banków zostały sformułowane w 2025 r. w trakcie dyskusji prowadzonych na różnych forach w ramach polskiego sektora bankowości spółdzielczej. W dyskusjach sygnalizowano potrzebę **przywrócenia proporcjonalności w podejściu organów nadzoru do banków spółdzielczych**, a także sformułowano m.in. poniższe postulaty:

- uwzględnienie przez KNF niezłożonego charakteru banków spółdzielczych i zastosowanie wobec nich szczególnych i proporcjonalnych rozwiązań, np. wydawanie **odrębnych i uproszczonych rekomendacji dla małych banków** czy stosowanie wytycznych EBA w adekwatnym zakresie;
- **rozszerzenie statusu małych i niezłożonych instytucji (SNCI)** na wszystkie banki spółdzielcze, w tym również te funkcjonujące poza spółdzielczymi systemami ochrony (IPS);
- modyfikacja podejścia BFG do **identyfikacji funkcji krytycznych** w bankach spółdzielczych poprzez stosowne podnoszenie limitu dotyczącego depozytów przyjmowanych przez te banki od jednostek rządowych lub samorządowych, a także zróżnicowanie limitów w zależności od zasięgu terytorialnego działalności poszczególnych banków spółdzielczych – w marcu 2026 r. limit 100 mln PLN podniesiono do 200 mln PLN, ale należałoby ustanowić mechanizm okresowej weryfikacji tego limitu, a także przyjąć określone warunki, po spełnieniu których limit byłby podnoszony;
- zmiana podejścia do **oceny zarządzania ryzykiem** (zwłaszcza kredytowym i stopy procentowej) w bankach zrzeszonych i bankach samodzielnych, gdzie brak jest wymogów dostosowanych do specyfiki tych podmiotów – oczekiwania UKNF bywają zbyt rozbudowane, a czasem mogłyby zostać przeniesione na poziom centralny (analogiczny problem dotyczy sfery **sprawozdawczości**).

Należy przy tym podkreślić, że bezpieczeństwo banków spółdzielczych jest stale wspierane przez banki zrzeszające (BPS i SGB) oraz monitorowane przez jednostki zarządzające spółdzielczymi systemami ochrony – odnosi się do zdecydowanej większości polskiego sektora bankowości spółdzielczej.

Załącznik 1.

Wyciąg z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 575/2013 w zakresie definicji i odstępstw dotyczących małych banków

Art. 4 ust. 1

(145) „mała i niezłożona instytucja” oznacza instytucję, która spełnia wszystkie następujące warunki:

- a) nie jest dużą instytucją;
- b) całkowita wartość jej aktywów na zasadzie indywidualnej lub, w stosownych przypadkach, na zasadzie skonsolidowanej zgodnie z niniejszym rozporządzeniem i dyrektywą 2013/36/UE jest w ujęciu średnim równa wartości progu wynoszącej 5 mld EUR w czteroletnim okresie bezpośrednio poprzedzającym bieżący roczny okres sprawozdawczy lub niższa od wartości tego progu; państwa członkowskie mogą obniżyć ten próg;
- c) nie podlega jakimkolwiek obowiązkom lub podlega uproszczonym obowiązkom w zakresie sporządzania planów naprawy oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji zgodnie z art. 4 dyrektywy 2014/59/UE;
- d) jej działalność zaliczana do portfela handlowego jest klasyfikowana jako prowadzona na małą skalę w rozumieniu art. 94 ust. 1;
- e) całkowita wartość posiadanych przez nią pozycji w instrumentach pochodnych przeznaczonych do obrotu nie przekracza 2% jej całkowitych aktywów bilansowych i pozabilansowych, a całkowita wartość jej ogólnych pozycji w instrumentach pochodnych nie przekracza 5%, przy czym obie wartości oblicza się zgodnie z art. 273a ust. 3;
- f) ponad 75% zarówno skonsolidowanych całkowitych aktywów instytucji, jak i jej zobowiązań, z wyłączeniem w obu przypadkach ekspozycji wewnątrz grupy, związanych jest z działalnością prowadzoną z kontrahentami znajdującymi się w Europejskim Obszarze Gospodarczym;
- g) instytucja nie korzysta z modeli wewnętrznych, aby spełnić wymogi ostrożnościowe zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, z wyjątkiem przypadków, gdy jednostka zależna korzysta z modeli wewnętrznych opracowanych na poziomie grupy, pod warunkiem, że dana grupa podlega wymogom dotyczącym ujawniania informacji określonym w art. 433a lub 433c na zasadzie skonsolidowanej;
- h) instytucja nie zgłosiła właściwemu organowi sprzeciwu wobec sklasyfikowania jej jako małej i niezłożonej instytucji;
- i) właściwy organ nie zdecydował, że na podstawie analizy wielkości danej instytucji, jej powiązań, złożoności lub profilu ryzyka nie można uznać tej instytucji za małą i niezłożoną instytucję.

ROZDZIAŁ 5. Odstępstwa dla małych i niezłożonych instytucji

Artykuł 428ai

Odstępstwo dla małych i niezłożonych instytucji

Na zasadzie odstępstwa od rozdziałów 3 i 4 małe i niezłożone instytucje mogą zdecydować – pod warunkiem uprzedniego uzyskania zezwolenia swojego właściwego organu – że będą obliczać stosunek między dostępnym stabilnym finansowaniem instytucji, o czym mowa w rozdziale 6, a wymaganym stabilnym finansowaniem instytucji, o czym mowa w rozdziale 7, wyrażony jako wartość procentowa.

Właściwy organ może nałożyć na małą i niezłożoną instytucję wymóg spełnienia wymogu dotyczącego stabilnego finansowania netto na podstawie dostępnego stabilnego finansowania instytucji zgodnie z rozdziałem 3 i wymaganego stabilnego finansowania zgodnie z rozdziałem 4, jeżeli uzna, że uproszczona metoda nie jest odpowiednia do celów uwzględnienia ryzyka finansowania ponoszonych przez tę instytucję.

Załącznik 2.

Porównanie kryteriów i zakresu stosowania uproszczonych wymogów kapitałowych i płynnościowych dla małych banków w Europie i USA

	UE	Szwajcaria	USA	Wielka Brytania	Niemcy
	Pakiet CRD V / CRR 2	Small Banks Regime	Community Bank Leverage Ratio	Strong and Simple Framework	BaFin & Bundesbank non-paper
	2019	2019	2019	2024 / 2027	2025
Główne kryteria kwalifikacyjne	Aktywa ogółem < 5 mld EUR	Aktywa ogółem < 15 mld CHF	Aktywa ogółem < 10 mld USD	Łączne aktywa < 20 mld GBP	Aktywa ogółem < 10 mld EUR
Uproszczone wymogi kapitałowe	Uproszczona metoda wyliczania ryzyka kredytowego i ryzyka rynkowego kontrahenta	Zniesienie wyliczeń RWA i powiązanych buforów kapitałowych, wprowadzenie wymogu wskaźnika dźwigni finansowej	Uproszczona metoda obliczania wskaźnika dźwigni finansowej: kapitał regulacyjny (<i>Tier 1</i>) / średnia suma skonsolidowanych aktywów	Zniesienie wymogów kapitałowych Bazylei III w zakresie ryzyka rynkowego, wyliczania CVA i ryzyka kredytowego kontrahenta, uproszczenie ram dotyczących ryzyka rynkowego	Zniesienie wyliczeń RWA i powiązanych buforów kapitałowych, wprowadzenie wymogu wskaźnika dźwigni finansowej
Uproszczone wymogi w zakresie płynności	Uproszczony wymóg w zakresie wskaźnika NSFR	Zniesienie wymogu dotyczącego wskaźnika NSFR	–	Zniesienie wymogu NSFR (jeśli wskaźnik depozytów detalicznych > 50%), zniesienie narzutów płynnościowych w ramach filaru 2	Zastąpienie wskaźnika NSFR prostym wskaźnikiem relacji kredytów do depozytów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: S&P Global (European Banking Brief) oraz OCC (US Treasury), Federal Reserve i FDIC.